

Enerjiye Tarihsel Bakış

Barış Sanlı

18 Nisan 2021 / barissanli.com

Bu sunumdaki tüm görüşler kişisel görüşler olup hiçbir kurum/şirket/dernek ya da devlet kuruluşlarına atfedilemezler.

Görüşlerde yanlış var ise bunlar şahsi hatalardır.

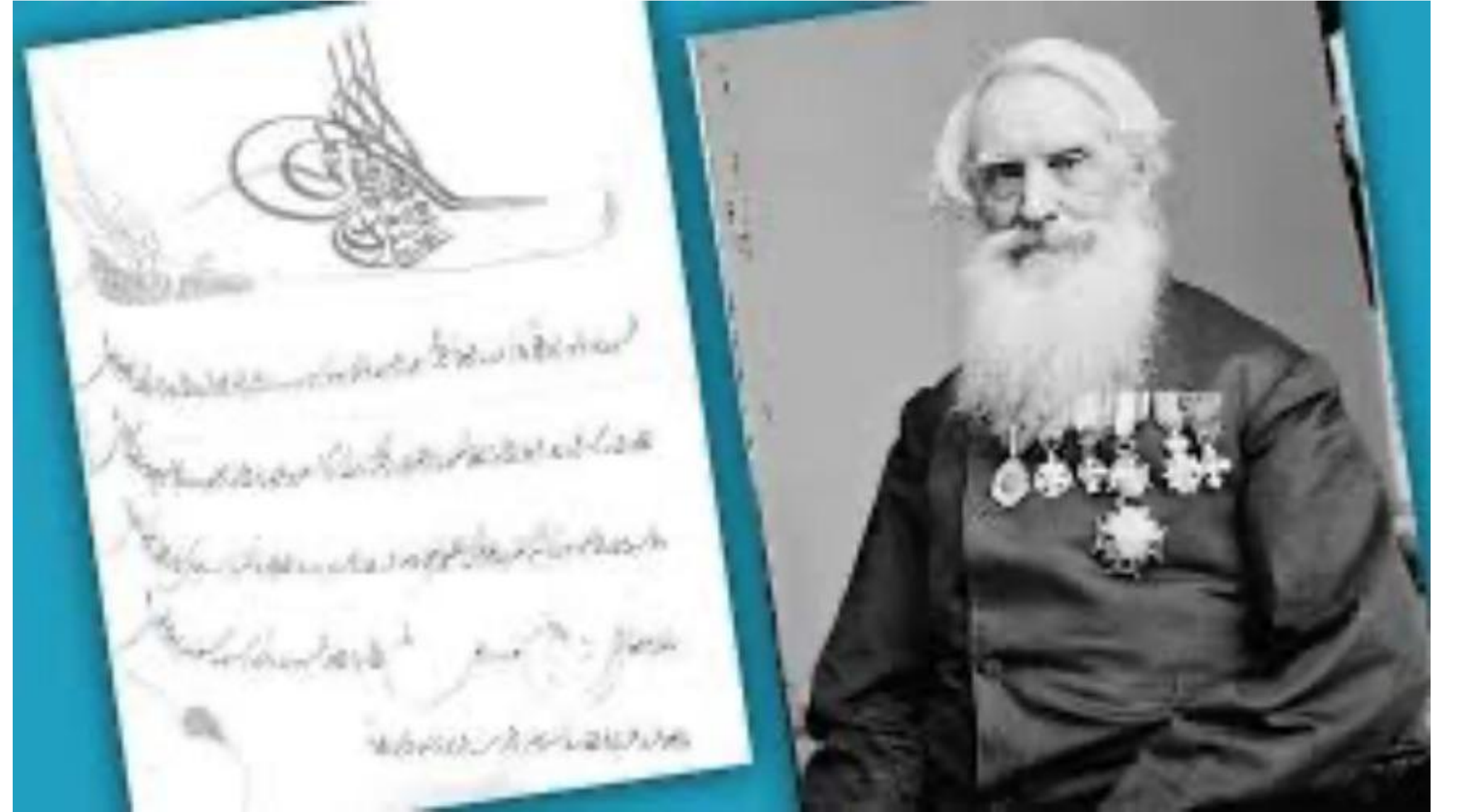
Bu sunumdaki görüşler yatırım amacı ile kullanılamaz.

Ana soru

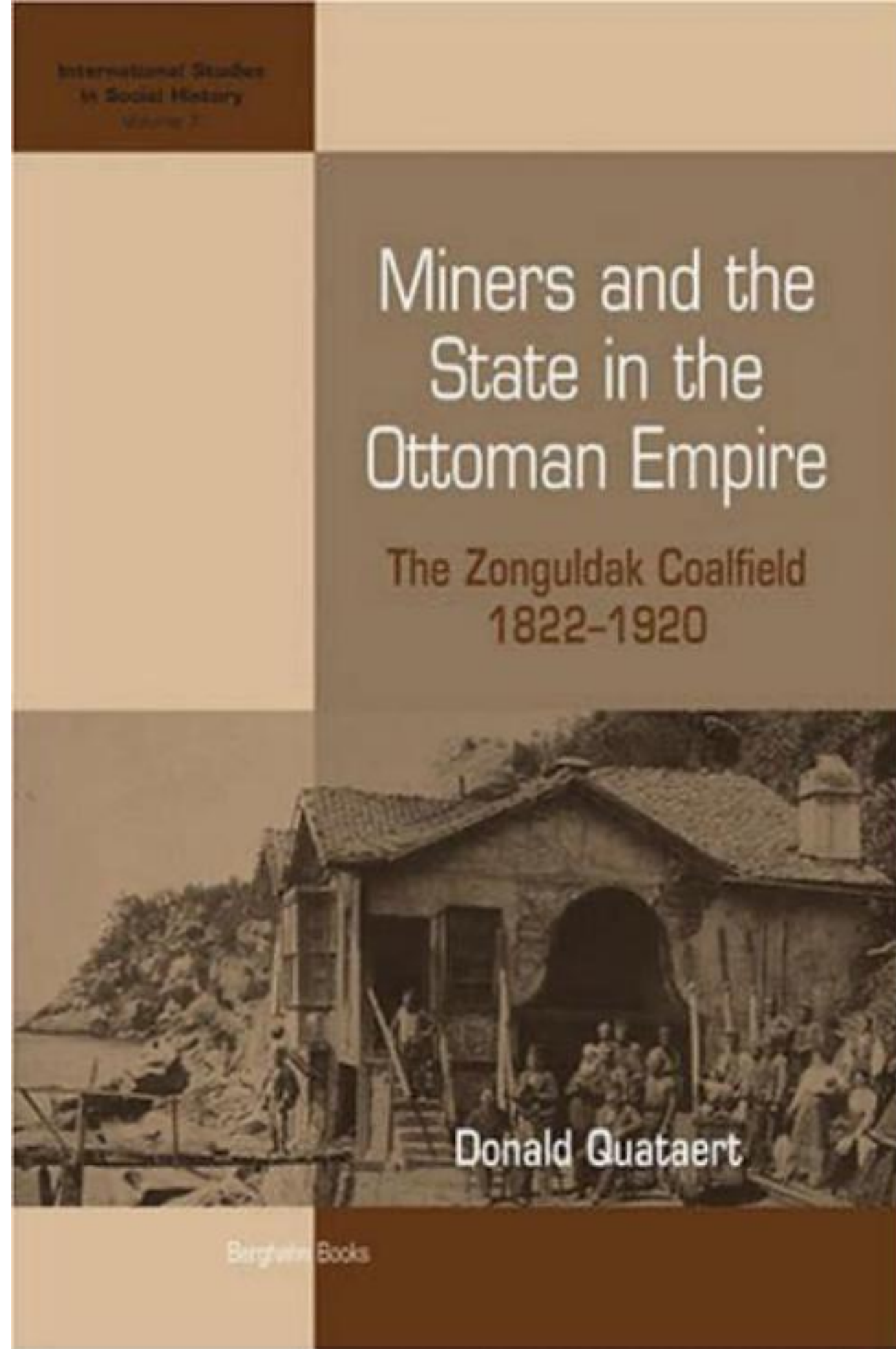
Enerji geçmişi gelecek ile ilgili ne dersler veriyor?

Bazı önemli olaylar

- Sultan Abdülmecid - 1846 - Telgraf
- Kırım Savaşı (1853-1856)
- Yıldız Sarayında Elektrik
- Lozan
- Petrol Krizleri
 - 1973-1974
 - 1979-1980
- TEK - 1970
- Doğalgaz Keşifleri

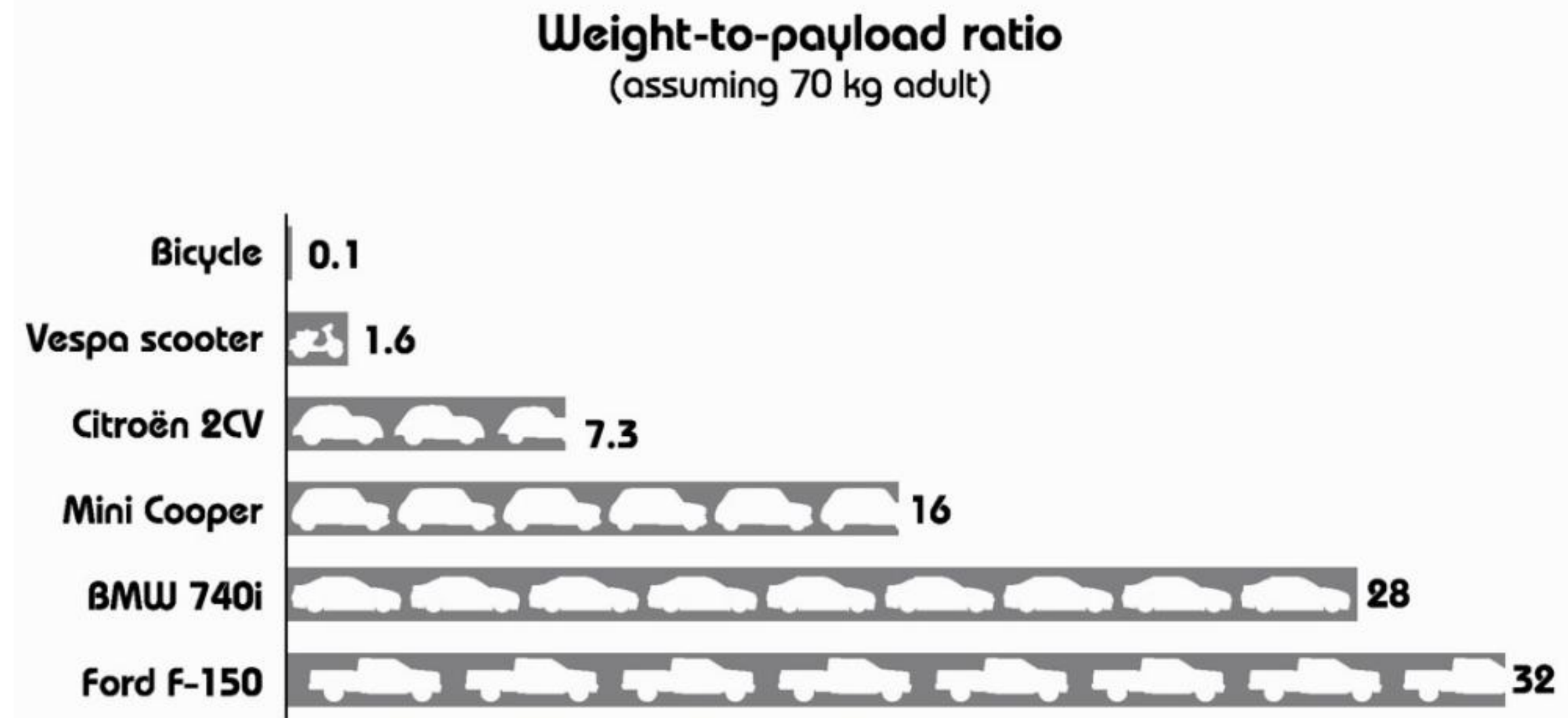
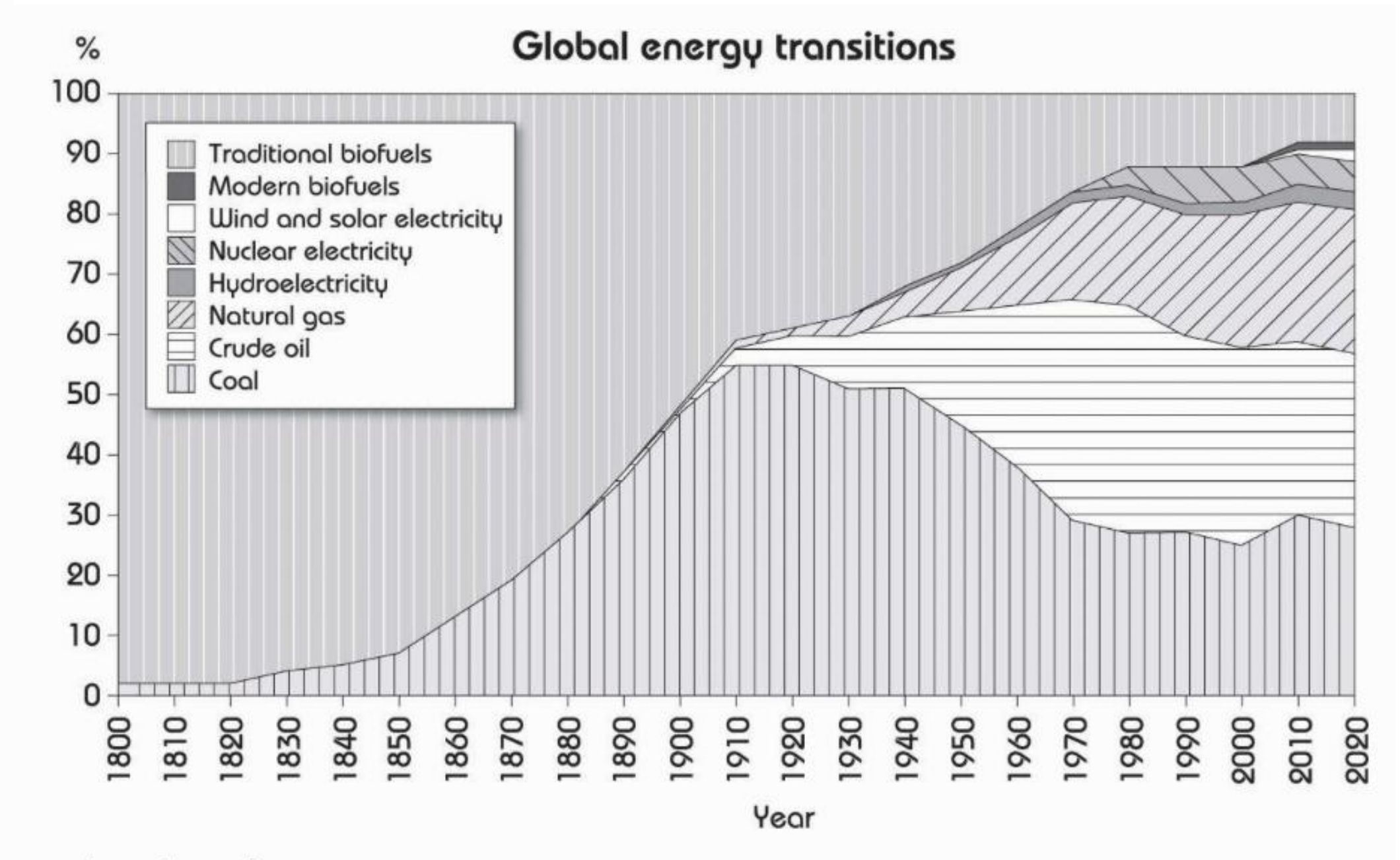
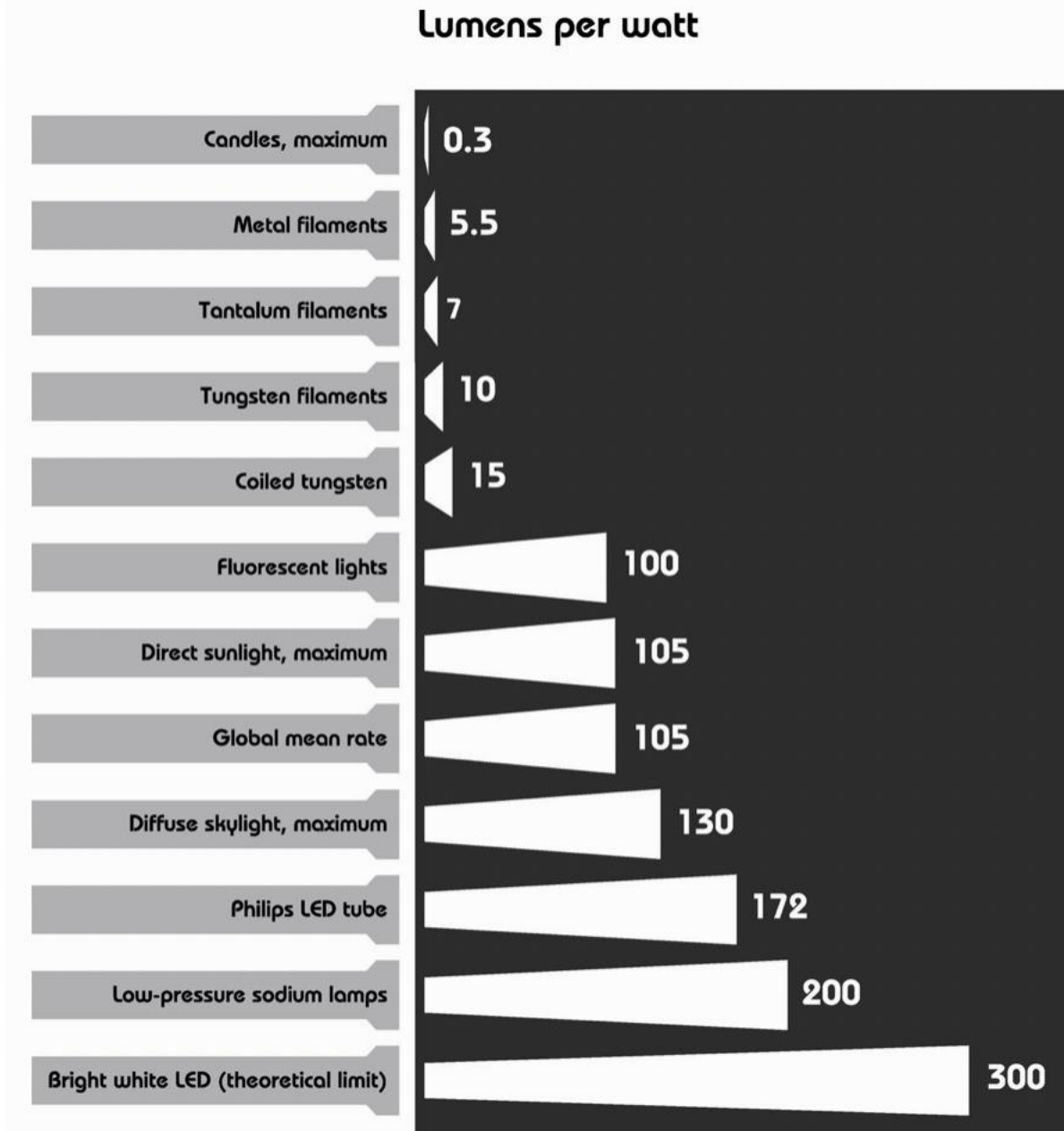
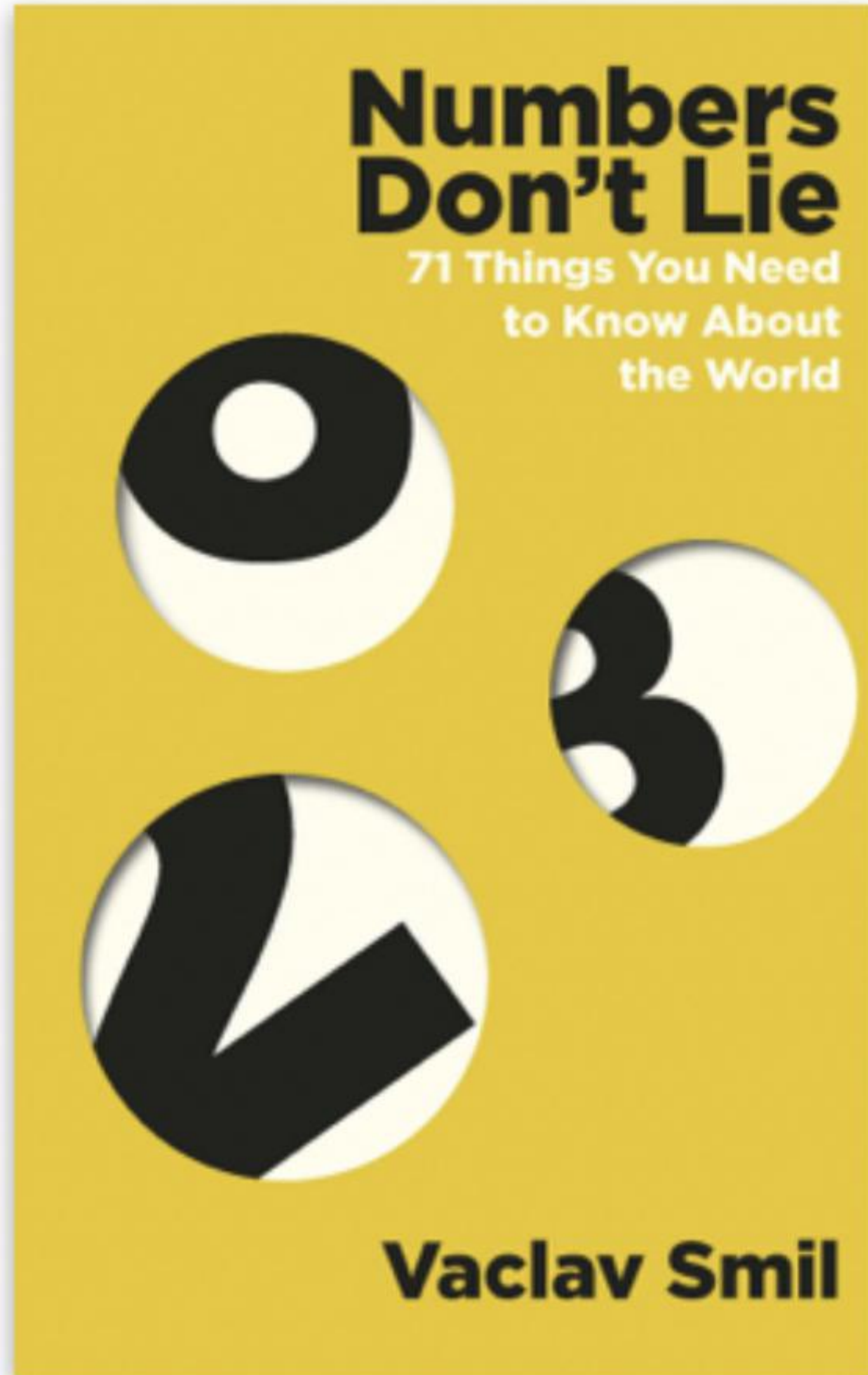

Tarih Anlatımı - Uzun Mehmed

- Uzun Mehmed hikayesinin aslı ne?
- Hikaye ile nasıl mesajlar veriliyor
- Osmanlı dönemi
 - Girişimci bir Uzun Mehmed
- 1930larda
 - Devletin yönlendirdiği bir Mehmed
- Sonrasında
 - İdeolojik bakışa göre farklı hikayeler

Tarihsel Sayılar - 1

Tarihsel Sayılar - 2

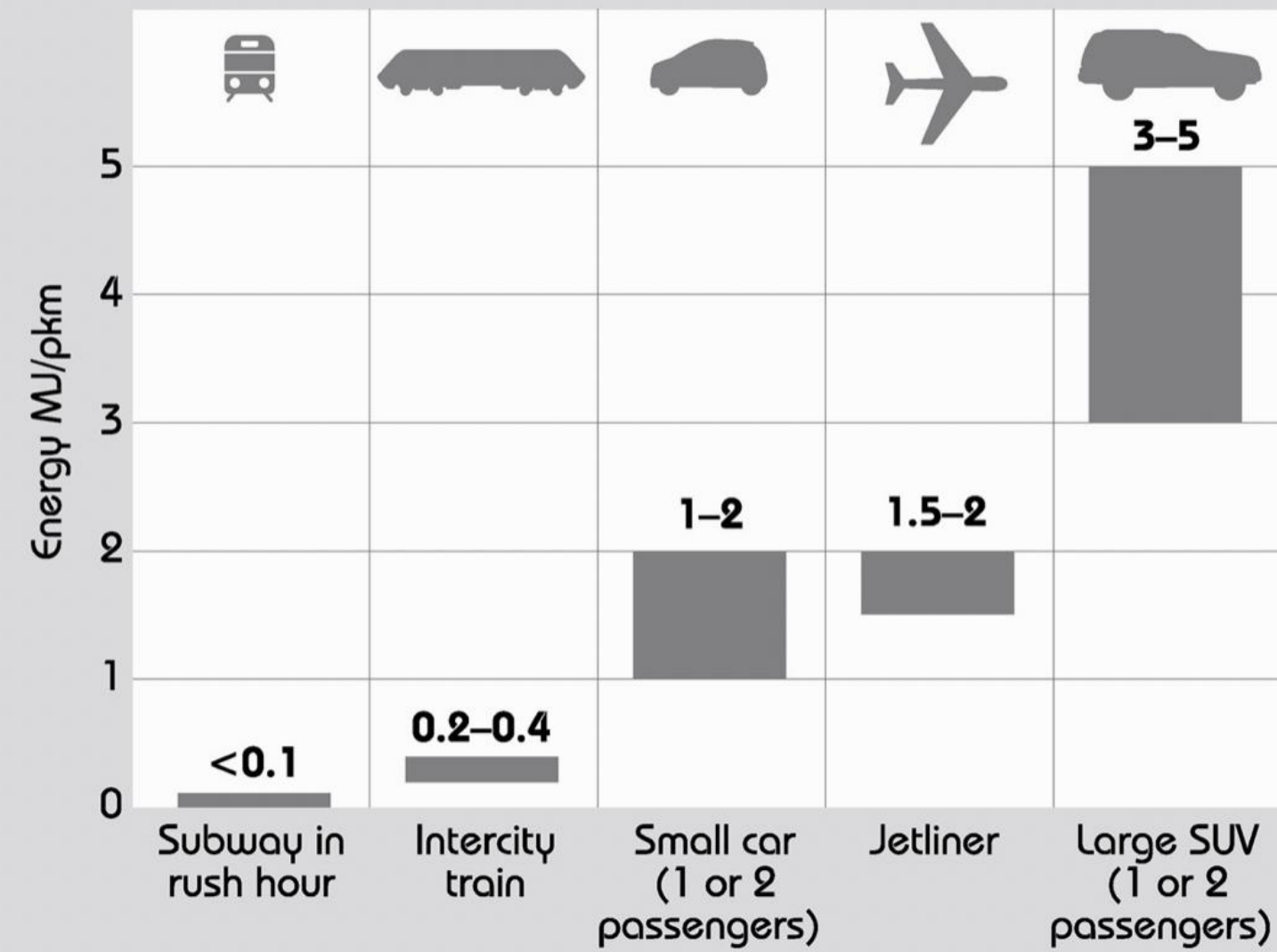
Numbers Don't Lie

71 Things You Need to Know About the World

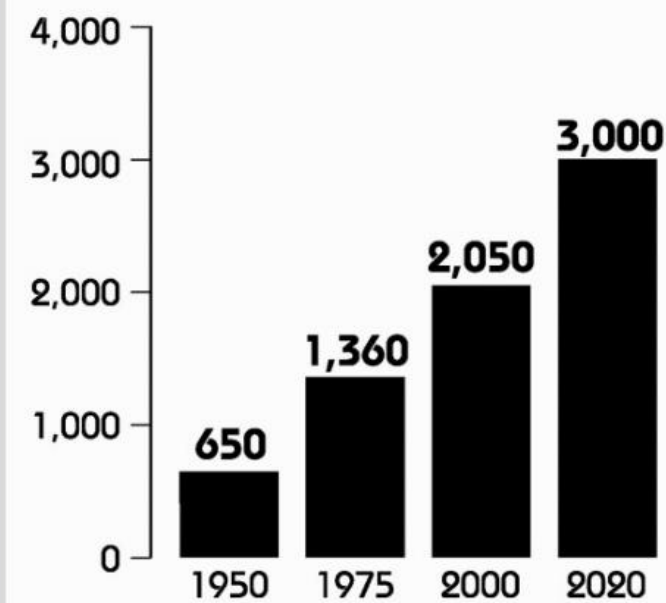

Vaclav Smil

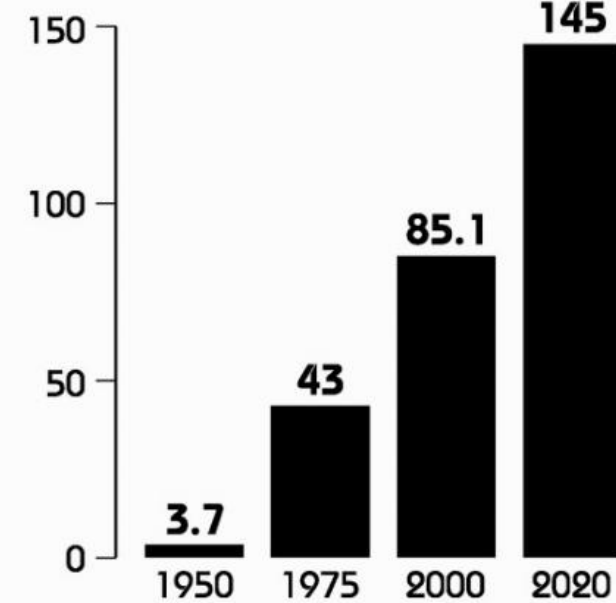
Energy intensity of travel

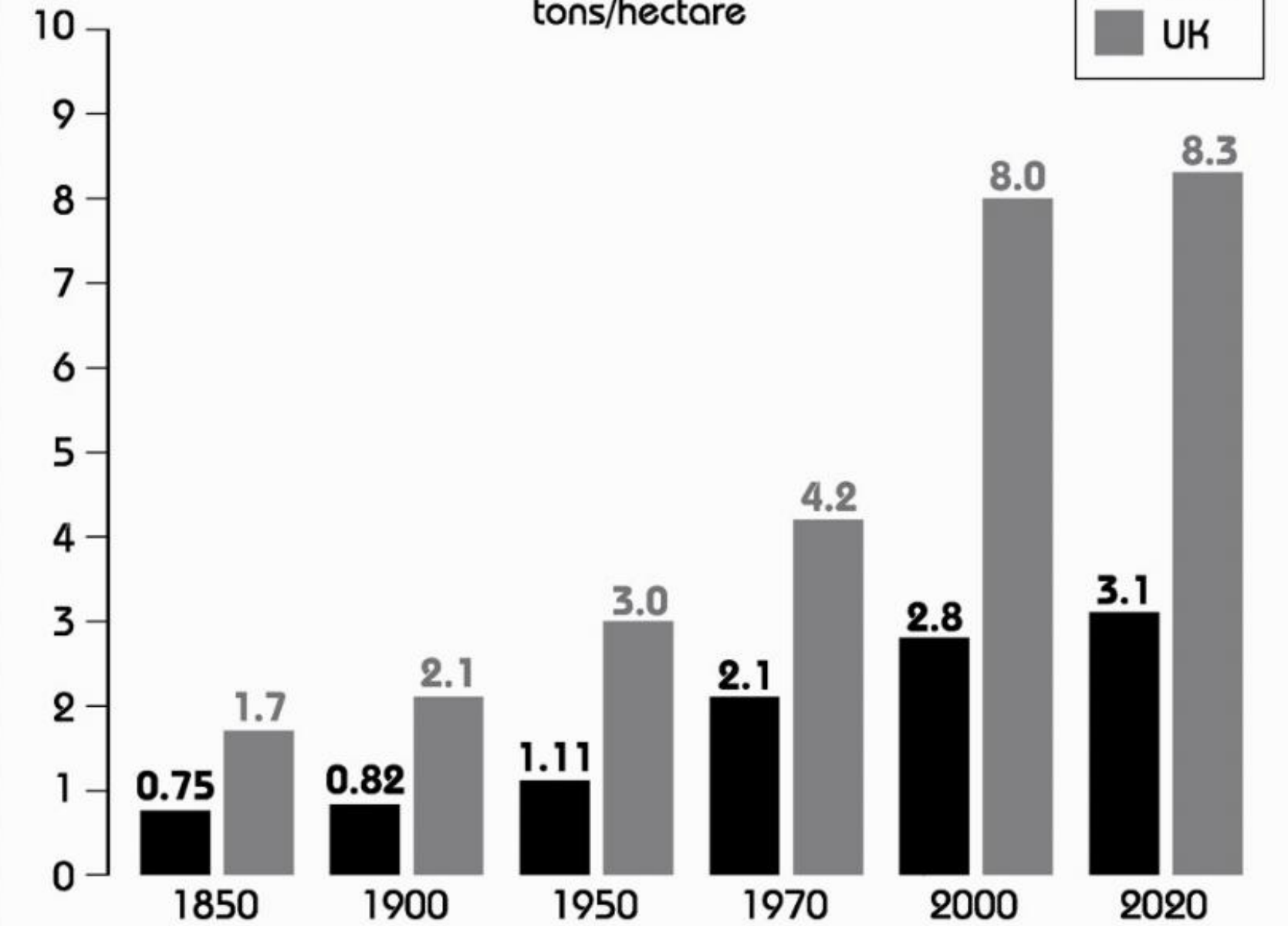
Global cereal harvest (million tons/year)

Synthetic ammonia (million tons of nitrogen/year)

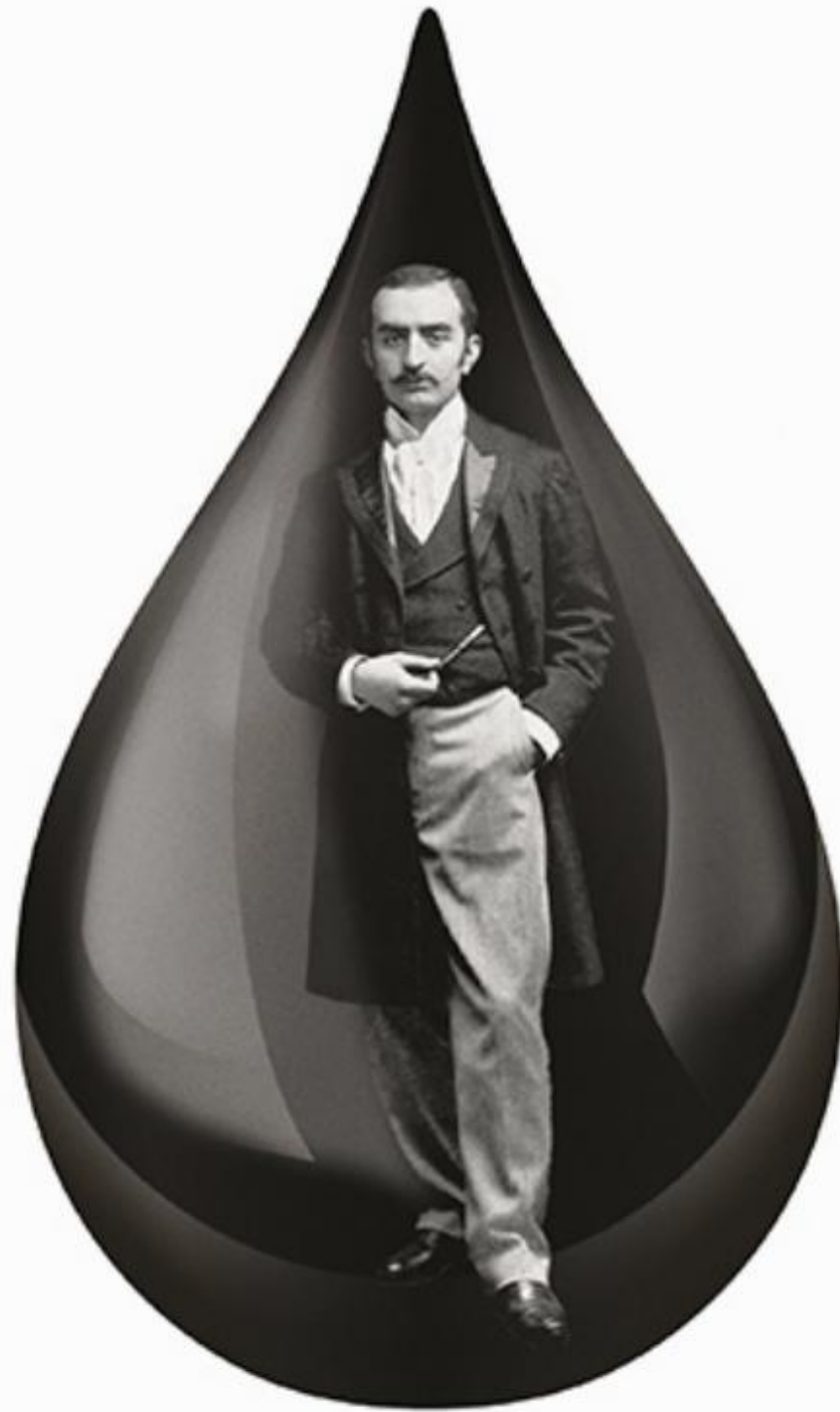

Wheat yields (tons/hectare)

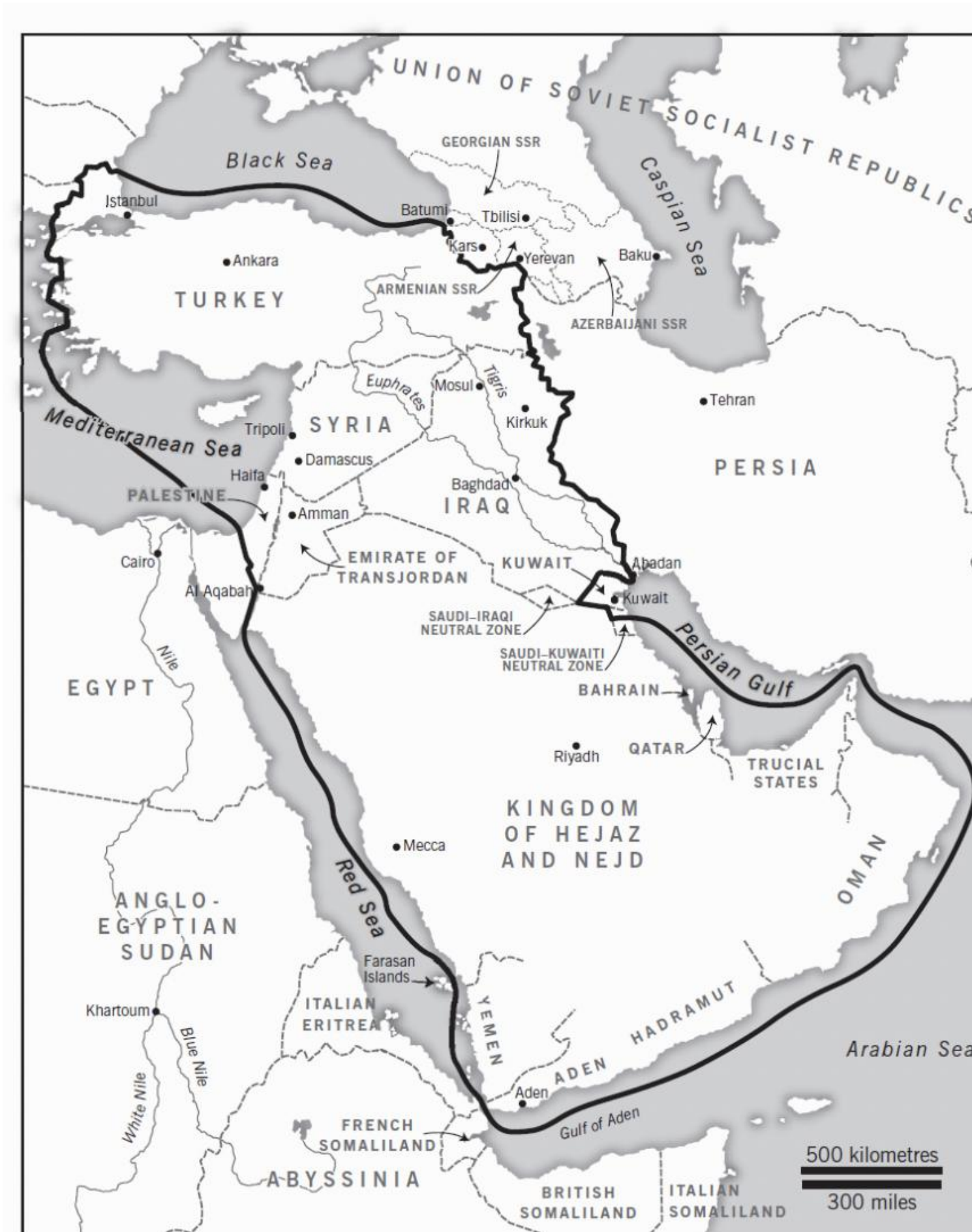

%5 - Gülbenkyan

JONATHAN CONLIN

MR FIVE PER CENT
THE MANY LIVES OF CALOUSTE GULBENKIAN
THE WORLD'S RICHEST MAN

The Red Line Agreement of 1928

to confirm the company's rights to Mosul's oil. For TPC, therefore, it was crucial that Mosul's oilfields end up on the Iraqi side of any Turkish-Iraqi border.

After the Lausanne Conference of 1923 failed to reach agreement the border question was referred to the League of Nations. The League appointed a former prime minister of Hungary, Count Pál Teleki, to lead a commission of inquiry. In June 1925 Gulbenkian proposed to get Teleki's maps drawn so that the Mosul oilfields were on the 'right' (Iraqi)

side of the border. Teleki's cartographer, he explained to his TPC partners, was the old Ottoman cartographer, an Armenian named Zatik Khanzadian. Khanzadian knew of Gulbenkian's role in TPC and had approached Gulbenkian through a mutual schoolfriend, Aram Djevherdjian:

Khanzadian knows all the crooks [sic] and corners of the place, and as the other members [of the commission] are not cartographers, it remains for him to make up the map according to certain instructions regarding topographical positions; I am given to understand that he can turn this as he likes, and so Khanzadian desires to get into personal and confidential touch with me, relying on my position and name to keep the whole thing [secret]. He is desirous of knowing which are the points that our company would like to remain on the side of Iraq.⁵

Why bother with conventions, protocols and treaties when international borders could be fixed your way, for just £2,000 (£100,000)? Others might go to the starting line. Gulbenkian went straight to the finish.

Petrol ve Türkiye

SUPREMACY AND OIL

*Iraq, Turkey, and the
Anglo-American World
Order, 1918–1930*

William Stivers

CORNELL UNIVERSITY PRESS

ITHACA AND LONDON

But to take advantage of Turkish offers, the United States would have had to make an unpleasant departure. For the implicit quid pro quo was full, unqualified U.S. recognition of Turkey's national sovereignty, necessitating the outright abandonment of American capitulatory rights.

This was a most difficult demand. Turkey was not the only country in which Washington claimed extraterritorial rights for U.S. citizens and interests. If the Turks managed to abolish such rights, then other backward countries might be taken by the same notions. This would pose a particular problem in China. On 12 December 1922, the secretary's chief adviser on Far Eastern affairs, J. V. A. MacMurray, etched out in sharp detail what the United States could anticipate in the event of an unsatisfactory disposal of the capitulations question at Lausanne. Describing the Chinese situation, he wrote:

There is, at the present time, an extraordinary ferment of nationalistic feeling in China. It is, unfortunately, the rather frothy and unsubstantial sentiment of a people politically immature, who are resentful toward what they consider foreign encroachments upon their national dignity, but are by no means conscious that it rests with the Chinese themselves to justify the institution of a more normal relationship with foreign interests.

There was danger, then, of "an ultramontane attitude on the part of the Chinese, who will probably make unreasonable demands for the abandonment of our extraterritorial rights," while doing little toward judicial reform. Therefore, to MacMurray's way of thinking,

It would be most unfortunate if the Chinese were fortified and encouraged in such an attitude by the example of the Powers in yielding to Turkey, as a matter of political expedience, what we must deny to China on the ground of a

³⁵ Grew, *Turbulent Era*, pp. 492–93, 521–22; *FRUS*, 1923, 2:906–7, 927–28; Child and Grew to Department of State, 22 November 1922, DS 767.68119/174.

The League Supports Britain on Mosul

So it was that British statesmen looked upon the American performance at Lausanne as an ignominious finale to the grand design, originally articulated in the councils of the War Cabinet, for shoring up the British Empire with a direct commitment of U.S. power. Yet ignominy does not necessarily spell defeat, and considering all the other British expedients that succeeded, the failure of the American strategy caused no undue injury, especially since the British could reinforce their diplomatic arsenal with the League of Nations. Some of the edge that Britain lost when the Americans refused to play their part, she managed to regain in finding a use for the League. For this was the weapon she wielded to compose a most critical dispute: the question of the Mosul boundary. By using the League as an instrument with other tools of policy she would surmount her disadvantage in strength along the frontier and rob the Turks of a rich prize. Britain would win Mosul for Iraq; and this victory would mark a high point in her program of pacifying the Turks.

To be sure, an influential body of sentiment favored British withdrawal from Mosul. On 5 October 1922, in the waning days of the Lloyd George cabinet, Sir Laming Worthington-Evans again besought the cabinet to take the precaution of withdrawing British troops from Mosul. This time he had been prompted by a fresh concern—actual Turkish probes across the border. A Turkish garrison had occupied Ruwandiz. In a four-day action launched on 29 August a contingent from that garrison had taken the town of Rania, in the Sulaimaniya district of Kurdistan. In view of this last setback, when the British-officered levies "practically stampeded" before the Turks, the high commissioner had decided to pull his forces out of the contested district and hold a less advanced line of defense. Owing to the unreliability of the levies and the inability of the Royal Air Force to dominate the country singlehandedly, the General Staff wanted to withdraw from Mosul *in toto*. The war secretary concurred in this view; the only question that concerned him was on what date the withdrawal should begin.⁷⁰

Although Worthington-Evans had called for a decision, he was not present to see it made. It became the charge of the Bonar Law cabinet to grapple with the issue of Mosul, and this it did on the eve of Lausanne.

Turgut Özal - Şubat 1957

Künye

Tüm "Elektrik Mühendisliği" Sayıları

İçindekiler

- Sayı: 3
ŞUBAT 1957
- ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ 3 üncü UMUMİ HEY'ET TOPLANTISI
Bülent YAŞARGİL (105 KB)
 - TELEFON KABLOLARINDA GAZ KONTROLU
Galip BALOĞLU (51 KB)
 - NAKİL SEHİMİ VE ÇEKİLMESİ
Hüseyin ÖZAYDIN (229 KB)
 - HAVA HATLARINDA EKONOMİK DİREKLER ARASI MESAFE İLE EKONOMİK ÇEKME GERİLMESİ
Cahit VAHIPOĞLU (687 KB)
 - YERİMİZİN TARTILMASI VE BUNUN NETİCELERİ
Dr. Sait Ali ANKARA (179 KB)
 - GEMİ TAHRİKİ İÇİN NÜKLEER ENERJİ
Mustafa KİTAPLIOĞLU (111 KB)
 - YÜKSEK GERİLİM HAVA HATLARINDA TAKAT VE ENERJİ KAYIPLARI HESAPLANMASI VE KIYMETLENDİRİLMESİ
Turgut ÖZAL (685 KB)
 - SARIYAR GENERATÖRLERİ (89 KB)
 - 1956 YEDİNCİ BERLİN SANAYİ SERGİSİ İNTİBALARI
Hamdi ERENDOR (228 KB)

Yüksek Gerilim Hava Hatlarında Takat ve Enerji Kayıpları Hesaplanması ve Kıymetlendirilmesi

Turgut ÖZAL
E.I.E. İdaresi Y. Müh.

MEVZU

Enerji Nakil ve Dağıtım Sistemlerinin Ekonomik Planlanmasında Hava Hatları kayıplarının hesaplanması ve değerlendirilmesi oldukça önemli bir faktördür.

Sistemi plânlıyan, teknik etütlerini tanımladıktan sonra elde ettiği muhtelif halleri ekonomik olarak mukayese ederek en uygununu seçebilir.

halihazır kıymet (ilk tesise irca) metodu kullanılmıştır.

Bu metodun esas prensipleri aşağıdaki formüllerle izah edilebilir:

(p) mukayesede baz olarak kullanılan faiz yüzdesi, ve itibarı olarak tesislerin kurulduğu bir başlangıç senesi alındığı takdirde:

Enerji sistemlerinde gerek satış gerekse maliyetler takat ve enerji bedeli olmak üzere iki terimli olarak hesaplanmaktadır. Kayıpların değerlendirilmesi de bu şekilde yapılacaktır. Yalnız kayıplar satış bedeli yerine maliyet bedeli üzerinden değerlendirilmelidir. Kayıpların değerlendirilmesinde enerji sisteminin teşekkül tarzı da önemlidir.

Kayıplar a_1, \dots, a_n TL/kW ve $\epsilon = 0.018$ TL/kWh fiyatlarına göre değerlendirilecektir.
Çalışma saati $T = 4000$ saat
Faiz yüzdesi $P = \% 7$
Takat faktörü $\text{Coa}^* = 0.8$
kabul edilmiştir.
Beşer senelik ara ile senelik artışlar :
1960 — 1965 $n = 5$ $(1 + \epsilon) = 1,120$
1965 — 1970 $n = 5$ $(1 + \epsilon) = 1,067$
1970 — 1975 $n = 5$ $(1 + \epsilon) = 1,000$
1975 — 2000 $n = 25$ $(1 + \epsilon) = 1,000$
 $b_{xy} = 1,173$ $B_{xy} = 6,60$
 $b_{xy} = 1,065$ $B_{xy} = 5,35$
 $b_{xy} = 0,935$ $B_{xy} = 4,10$
 $b_{xy} = 0,935$ $B_{xy} = 11,60$

K_1 değerleri Tablo 1 den alınarak her bir parça için :

$$NeF_1 = N^2 \frac{k_1 \cdot B_{xy}}{d(1+p)} = \frac{1,7,10}{13,332 \times 1,07} = 1,27,108$$

$$NeF_2 = (2600)^2 \frac{0,713 \cdot 5,70}{13,332 \times 1,07} = 1,94,106$$

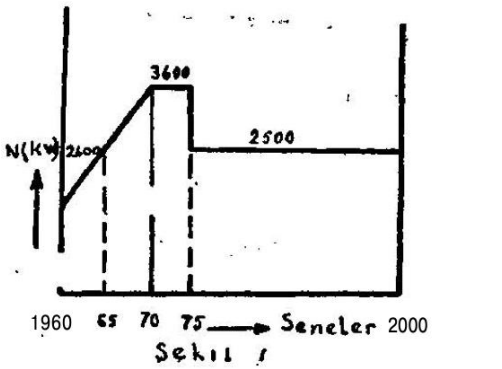
$$NeF_3 = (3600)^2 \frac{0,6139 \cdot 4,4}{13,332 \times 1,07} = 2,50,106$$

$$NeF_4 = (2500)^2 \frac{0,4810 \cdot 12,4}{13,332 \times 1,07} = 2,61,106$$

vo buradan
 $N_{ef} = 2885$ kW.
Km. başında kayıplar

Nef 2
 $A = \left(\frac{1}{1000} \right) \cdot (a_1 + T, a_n) \cdot R \cdot a \cdot c \cdot d$
formülden bulunur.
 T_1 6 No.lu şekilden 2450 saat
 2885
 $A_1 = \left(\frac{1}{1000} \right) \cdot (90 + 2450 \times 0,018)$
 $XR. IX 1,44 \times 13,332$ TL/Km.
 2885
 $A_{10} = \left(\frac{1}{1000} \right) \cdot (90 + 2450 \times 0,018)$
 $R. IX 3,59 \times 10^{-3} \times 13,332$
 $A_{10} = 21,420$ R TL/Km.
 $A_{10} = 5340$ R TL/Km.

Tablo (6) da 33 ve 66 kv. muhtelif kesitlerin mukayeseli flatları görülmektedir.

Tablo (6)

66 kv.			33 kv.		
Kesit	Kayıp	Kayıpla Beraber	Kesit	Kayıp	Kayıpla Beraber
mm ²	TL/Km.	Maliyet TL/Km.	mm ²	TL/Km.	Maliyet TL/Km.
67,43	9746	27846	53,48	3060	43460
85,03	7711	26811	67,43	2430	23430
107,20	6126	26926	85,03	1922	23822
135,20	4905	28405	107,20	1527	25127

Tablo 6 dan anlaşılacağı üzere 33 kv. da en uygun kesit 85.03 ile 107.20 mm² arasındadır. 66 kv. ke 53.48 ile 67.43 mm² arasındadır. 40 Km. hat için 66 kv. lebine hava hatla-

rında kayıplarla beraber takriben 140.000 TL fark mevcuttur. Bu fark potansiyel mukayesesinde nazarı itibara alınmalıdır.

https://www.emo.org.tr/ekler/3175210f90bfc7e_ek.pdf?dergi=305

Turgut Özal - Kasım 1959

Sayı: 35-36
KASIM-ARALIK 1959

İçindekiler

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ENERJİSİ DURUMU

ELEKTRİK ENERJİSİ TESİSLERİMİZİN FONKSİYON VE RANDIMANLARI HAKKINDA BİR İNCELEME Ali AYTEKİN

ELEKTRİK PLANI VE TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ENERJİSİNİN İSTİKBALİ HAKKINDA SÜŞÜNCELER Turgut ÖZAL

TÜRKİYE'NİN TERMİK ENERJİ KAYNAKLARI Hüseyin PEKİN

TÜRKİYE'NİN HİDROELEKTRİK POTANSİYEL DURUMU Mehmet PALAMUTOĞLU

TÜRKİYE ELEKTRİK ŞEBEKESİ

154 KV. LUK ENERJİ NAKİL HATLARINDA KULLANILAN KAFES DİREKLER TESİSTEN SONRA Nazım DOĞAN

K. B. A. SİSTEMİNİN KORUNMASI VE RÖLELERİ Hüseyin TEKİNEL

KÖY ELEKTRİFİKASYONU VE ELEKTRİĞİN KÖYDEKİ TATBİKATI Şianasi GÜÇERİ

KÖY ELEKTRİFİKASYONU UMUMİ PRENSİPLERİ Adnan DİNÇEL

YERLİ ELEKTRİK MALZEMESİ İMAL EDEN ANA MÜESSESELERİMİZİ TANİYALIM Kenan ERGEN

T.E.K. KANUNU VE TÜRKİYE'NİN MÜSTAKBEL ENERJİ POLİTİKASI Mehmet ERDEMİR

TÜRKİYE ELEKTRİK KURUMU KANUNU LAYİHASI VE MUVAKKAT ENCÖMEN MAZBATASI

ELEKTRİK ENERJİSİ İSTİHLAKINDEN ALINAN VERGİLER Yüksel AYKOR

ELEKTRİK ÜZERİNDEN ALINMAKTA OLAN VERGİLER HAKKINDA BAZI DÜŞÜNCELER Korkut ÖNGÜN

ELEKTRİKLE İLGİLİ HÜKÜMLERİ İHTİVA EDEN VE YÜRÜRLÜKTE OLAN KANUN , NIZAMNAME, TALİMSİTNSME KARARLAR FİHRİSTİ Yüksel AYKOR

PDF (232 KB)

PDF (230 KB)

PDF (459 KB)

PDF (254 KB)

PDF (249 KB)

PDF (301 KB)

PDF (309 KB)

PDF (2117 KB)

PDF (755 KB)

PDF (266 KB)

PDF (405 KB)

PDF (239 KB)

PDF (402 KB)

PDF (258 KB)

PDF (291 KB)

PDF (248 KB)

PDF (312 KB)

PDF (283 KB)

Elektrifikasyon Plânı ve Türkiye'de Elektrik Enerjisinin istikbali hakkında Düşünceler

Son 10 sene içerisinde memleketimizde geliştirilmesi üzerinde büyük gayretlerin teksif edilmiş olduğu Elektrik enerjisinin önümüzdeki yıllarda nasıl bir inkişafa mazhar olabileceği hususunun münakaşası oldukça enteresan olacaktır.

Muayyen bir faaliyet sahasında inkişafın nasıl olabileceğini tahmin edebilmek için ilk önce maziden hale doğru iyi bir araştırmanın yapılması ve bu period içerisinde tekâmüle tesir eden faktörlerin iyice incelenmesi icap eder. Bundan sonra yapılacak iş bilinen ve tahmin edilen faktörlerin tesiri altında inkişaf eğrisinin uzatılmasıdır. Umumiyetle hâdiselerin inkişafında, bir tabii kanun olan ataletin tesirinden dolayı ani değişimler beklenemez. Tabiat daimi olarak sivri köşeleri yuvarlaklaştırmaya meyleder. Bununla beraber maziye ait malûmatın kâfi derecede olmaması veya istikbaldeki faktörlerin iyi bilinmesi hallerinde tahmin edüen tekâmül şeklinden tamamilen başka bir hale de vasil olmak imkân dahilindedir.

Türkiye'de elektrik enerjisi sahasında son 30 sene içerisinde elde edilen inkişaflara bakarak istikbali tahmin oldukça zordur. Elektrik enerjisinin son 30 sene içerisindeki gidişi hakkında bir fikir edinebilmek için

Sene	Kurula Güç 1000 kV				İstihsal Milyon kWh			
	Termik	Hidrolik	Toplam	Hidrolik %	Termik	Hidrolik	Toplam	Hidrolik %
1940	210	7	217	3,2	383	14	397	3,5
1945	236	10	246	4,1	504	24	528	4,5
1950	390	18	408	4,4	760	30	790	3,8
1955	574	38	612	6,2	1491	89	1580	5,7
1958	809	221	1030	22,2	1646	657	2303	29,0

Turgut ÖZAL
Y. Müh.

Tablonun kısaca bir tetkiki, 1930'dan. 1940'â kadar olan devred-e elektrik istihsalinin artışının aşağı yukarı 5 senede 2 misli olduğunu Harb ve Harb sonrası 5 senede de tempoda esaslı bir duraklamayı göstermektedir. 1950 den sonra artış temposundaki değişiklik barizdir. Nüfus başına istihsal rakamlarına gelince bu rakamlarda da büyük bir inkişaf görülmekle beraber 1958'in 88 kWh rakamı bile komşularımız Yugoslavya, Yunanistan ve Bulgaristandaki rakamların 1/3 üne bile ulaşamamaktadır. Rakamlardaki bu düşüklük istikbal için yapılacak tahminlerde hata nisbetinin büyümesine sebep olabilecektir. Diğer taraftan Türkiye'de elektrikten istifade eden nüfusu gösteren tablo irde istikbaldeki inkişaf seyrinin tahmininde nazarı itibara alınmalıdır.

TABLO : II

Sene	Elektriklendirilmiş Nüfus 1000	Umumî Nüfusa Nisbetl %
1945	3970	21,1
1950	4811	23,0
1955	6540	27,1
1957	7433	29,1
1958	7940	30,3

1 — Primer Enerji Kaynakları :

Türkiye'de Elektrik istihsalinde kullanılan primer enerji kaynakları bugün :

a) Fosil yakıtlar (Taşkömürü, Linyit, Akaryakıt)

b) Hidroelektrik enerji.

Fosil yakıtlar bakımından memleketimiz zengin değildir. Maden kömürü havzamız Zonguldak'ta bugünkü işletme bile Avrupa ve Amerikadaki işletmelere göre gayet marginal çalışmaktadır.

Havzanın Türkiye'nin istikbaldeki enerji talebinde büyük önem taşıyacağını şimdiden söylemek mümkündür. Linyit kaynaklarımızın rezervleri büyük değildir bunlarında istikbalde önem taşıyacakları şüphelidir. Akaryakıt bugün araştırma safhasındadır. Bu hususta tahmin yapmak dahi müşkildir.

Hidroelektrik Enerjiye gelince Türkiye bu hususta en zengin memleketlerden biridir. Son yapılan etütlere göre Akarsulanımızın potansiyeli 500 milyar kWh'in üzerinde olup ekonomik devlope edilebilecek miktarı 100 milyar kWh'in üzerinde olmaktadır. Bununla beraber hidroelektrik potansiyelin memleket sathına yayılış şekli bugünkü taleplere uygun düşmemektedir. Filhakkı hidroelektrik kaynakların % 60'ında fazlası Şarkta bulunmakta diğer önemlice kısmı Seyhan, Ceyhan ve Antalya havzalarında bulunmaktadır. Elektrik İstihlâkinin en büyük olduğu K. B. A. bölgesi bu hususta en zayıf bölgelerden bindir

2 — Sanayileşmenin Yönü :

Bir memleketle sanayileşme iki yönde olabilir.

a) Ağır Sanayi (Büyük mikyasta enerji sarfeden endüstri)

b) Hafif Sanayi (Az enerji sarfeden en-

bölgeleride gittikçe inkişaf etmektedirler. Müstakbel sanayi inkişafını bugünkü gidişe paralel olarak K. B. A. ve Batı Anadolu bölgelerinde olacağı tahmin edilebilirse, Ağır Sanayi in bilhassa büyük mikyasta enerji kullanan sanayi in yeri mevzuu önemle incelenmelidir. Biz burada kısaca Elektrik enerjisi bakımından durumu tahlil edeceğiz.

Elektrik enerjisinin plânlanması bakımından iki durum nazan itibara alınmıştır.

1 — Talebin bilhassa Sanayi bakımından Batı Bölgelerinde bugünkü gidişe muvazi olarak inkişafı

2 — Ağır Sanayi in bilhassa Şark bölgesindeki Hidroelektrik kaynaklardan istifade edecek şekilde bu bölgelerde teessüsü.

1 — Enerji talebinin halihazır bölgelerde inkişafı halinde, şimdiye kadar yapılmış etütlere göre:

a) Şark bölgesinden büyük enerji nakli 1970 senelerine doğru mümkün olabilmektedir. Çünkü bugünkü yük hemen Şark bölgesindeki kaynakların devlope edilerek Batıya nakledilmesini justie etmemektedir. Bu sebeble 1970 senesine kadar Batı Bölgesinde Lokal pahalı termik ve Hidrolik kaynakların devlopmanı icap eder. Bu durumda da büyük enerji kullanan ağır sanayi inin Batı bölgelerinde inkişafı acaba ekonomik olabilirini ?

Bu suale cevap vermek pek kolay değildir şu düşüncüyü hemen ifade edebiliriz. Türkiye'de Ağır Sanayi in Batı Bölgesinde inkişafının 1965'den sonra yakıt ithali mecburiyeti vazetmesi büyük ihtimal dahilindedir Bu sebeblede Ağır Sanayide dış piyasalarla rekabet imkânlarımızın azalacağı yakın bir ihtimaldir.

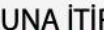

Bu takdirde memleketimizde ağır sanayi inkişafı yerine nisbeten hafif sanayie doğru bir gidişin kaydedileceğini söyleyebiliriz

https://www.emo.org.tr/yayinlar/dergi_goster.php?kodu=410&dergi=1

Turgut Özal - Haziran 1965

Sayı: 102
HAZİRAN 1965

İçindekiler

- İÇİNDEKİLER (141 KB)
- ARAMIZDA (185 KB)
- KEBAN BARAJI VE HİDROELEKTRİK TESİSLERİ HAKKINDA KOMİSYON ÇOĞUNLUĞUNUN RAPORU (263 KB)
- KEBAN BARAJI VE HİDROELEKTRİK TESİSLERİ HAKKINDA KOMİSYON ÇOĞUNLUĞUNUN RAPORUNA İTİRAZ Mesut ŞENOL (238 KB)
- KEBAN BARAJI VE HİDROELEKTRİK TESİSLERİ HAKKINDA KOMİSYON ÇOĞUNLUĞUNUN RAPORUNA İTİRAZ Haluk CEYHAN (416 KB)
- KEBAN BARAJI VE HİDROELEKTRİK TESİSLERİ HAKKINDA KOMİSYON ÇOĞUNLUĞUNUN RAPORUNA İTİRAZ Turgut ÖZAL (306 KB)
- KEBAN KOMİSYONU RAPORU VE İTİRAZ RAPORLAR İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİM Ünal ÖZİŞ (209 KB)
- KEBAN KOMİSYONU EKSERİYETİNİN İTİRAZLAR HAKKINDAKİ MÜÜTALAASI (188 KB)
- İLDİLİ İDARELERE GÖNDERİLEN TAKTİM YAZISI (194 KB)

Keban Barajı ve Hidroelektrik Tesisleri Hakkında Komisyon Raporuna İtiraz

Ek --- 4

Turgut ÖZAL
E.İ.E.

A — ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULUNA YAZILAN MEKTUP

Ö N S Ö Z

Elektrik Mühendisleri Odasının 11. ci Genel Kurul toplantısında Keban projesi üzerinde bir inceleme yapılması mevzuunda bir karar alınmıştı.'Bu karar gereğince Oda Yönetim Kurulu bir komisyon topluyarak mevzuu İnceletmiş bulunmaktadır. Üyesi olduğum bu komisyona, vazife ile memleket dışında bulunduğumdan iştirak edemedim. Hatta seçildiğimi de öğrenememişim. Mezkûr komisyon çalışmasını 15 - 20 gün kısa bir zamanda ikmâl edilerek iki azanın itirazına rağmen raporunu tamamlamıştır. Raporu, memlekete döndükten sonra muttali oldum. Yaptığım kısa bir incelemede raporun yanlış donelere istinat ettiğine ve tamamıyla kasti bir şekilde bütün faktörlerin Keban projesi aleyhine kullanıldığını müşahede ettim. Zaten raporun yazılış şekli de bunu her okuyana kolayca göstermektedir. Aslında Elektrik, Mühendisleri Odası kongresinin verdiği karar, Keban projesinin incelenmesi idi. Bu incelemede projenin lehinde veya aleyhinde faktörler ortaya konulabilirdi. Raporun bu anlayışla değilde muhakkak proje tenkit edilecektir gayesi ile yazılmasının manasını anlamak güçtür.

müddet içinde yapılan bir İnceleme ile proje hakkında mesnetsiz iddialarla şüphe yaratılmaya çalışılmasının manasını anlamak mümkün değildir.

Projenin finansmanı ile ilgili, son yapılan çalışmalar hakkında bilgi almak isteyenlere bu dokümanın C bölümünü okumalarını tavsiye ederim.

Gene aynı bölümde, proje üzerinde yabancı mütehassıslarda yapılan inceleme neticeleri , de açıklanmıştır.

Keban projesine mesnetsiz ve biraz da ciddi olmaktan uzak itirazlarda bulunarak, mevzuun bir kere daha etraflıca izahına vesile olmalarından dolayı bu saym arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışında bulunduğum sırada Yönetim Kurulu'nuzun, Odamızın 11. inci genel kurul toplantısında aldığı bir karara uygun olarak, Keban Projesi üzerinde bir inceleme yaptırmak maksadı ile, özel bir komisyon teşkil ettiğini ve mezkûr komisyona aza seçildiğimi, memleket döndükten sonra öğrenmiş bulunuyorum

kiye'ye şamil bir Enterkonnekte şebekenin ilk büyük adımı atılmakta ve bu sayede daha birçok nehirlerimizin bahşettiği imkânlar kısa mesafeli hatlarla ekonomik olarak, bahsi geçen şebekeye bağlanması imkânı hasıl olmaktadır. Biz Keban projesini basit bir enerji projesi olarak da görmüyoruz. Bu proje, Doğu'daki büyük tabii kaynakların yurt hizmetine tahsisinin başlangıcıdır. Fırat nehri üzerinde bunu takiben daha birçok barajların, santralların kurulacağını, büyük sulama şebekeleri ile büyük endüstri merkezlerinin tesis edileceğini tahayyül etmenin heycanını duymaktayız.

Bütün bu hassalan ile «Keban projesinin, Türkiye'nin ilk 5 yıllık plânının en önemli projesi olduğu hususunda belki ufak bir gurup hariç» herkes ittifak halindedir.

Bu yargıya, Türkiye'ye yardım eden devletler de kendi özel etütleri sonucunda varmış bulunmaktadırlar.

Tecrübeler, bütün Dünyada bu kabil büyük projelerin mücadelesiz realize edilmediğini göstermektedir. Her yerde ve her devirde muayyen ufak guruplar, muayyen sebepler tahtında bu gibi projelere itiraz etmişler, mani olmak için çok gayret sarfetmişlerdir. Tarih bütün bu yanıltıcı gayretlerin mağlup olduğunu gösteren misallerle doludur.

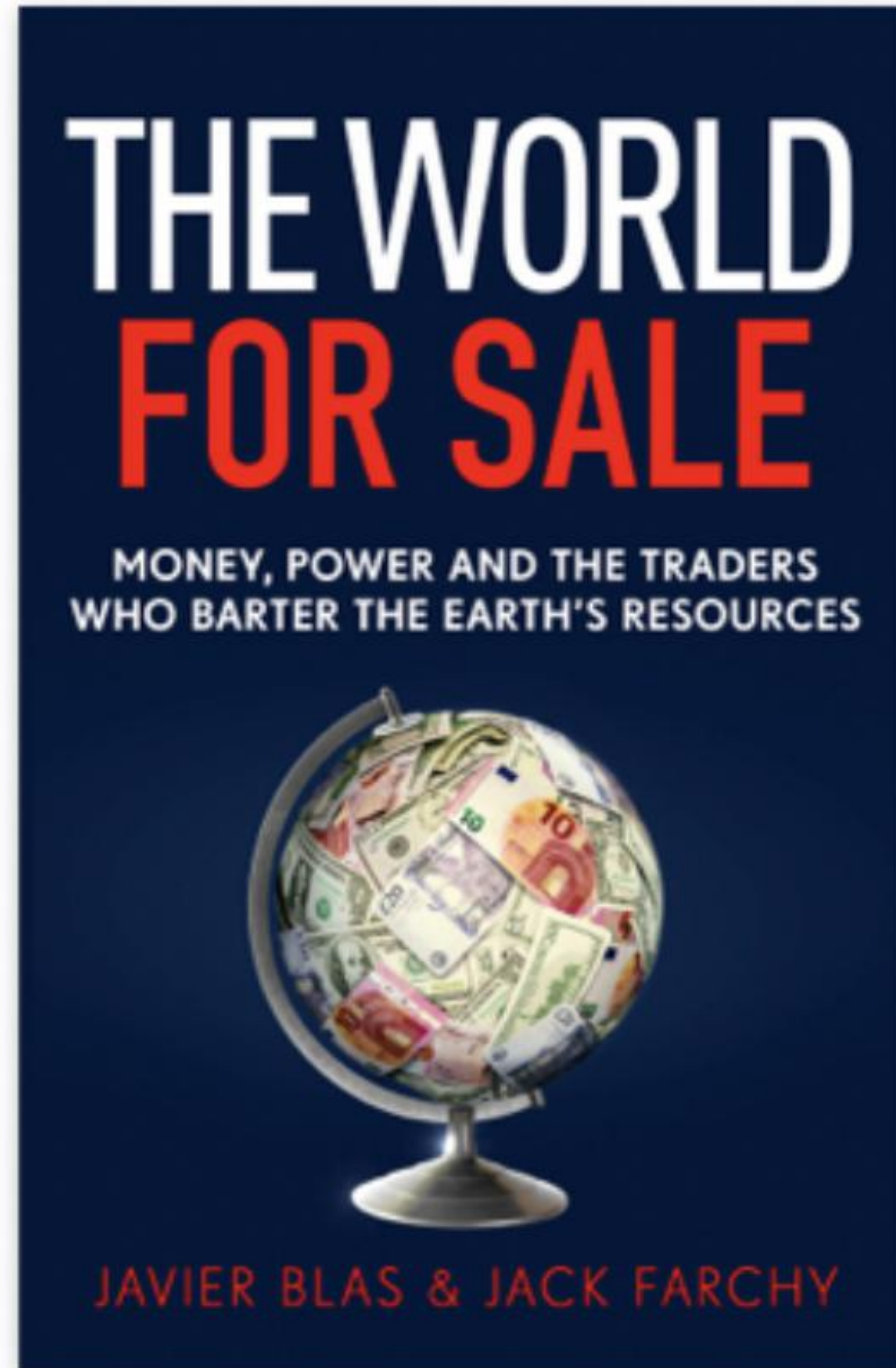
Keban projesine yapılan itirazın da böylesine bir mahiyette olduğu aşikâr ortadadır.

Tesellimiz Keban projesine haksız ve memleket menfaatleri ile kabili telif olmayacak tarzda zamansız yapılan bu itirazın sahiplerinin mahdut sayıda olmaları ve kendilerinden başka kimseyi ikna edecek ciddi hiçbir delile sahip bulunmamalarıdır.

Keban projesi, kanaatimizce, Türk halkının kalkınmaya olan büyük arzusunun sembolü olabilecek hususiyetlere sahip bir projedir. Keban projesinin şuradan buradan yapılan gayrî ciddi görülmelere rağmen hedefine doğru emin adımlarla yürüyeceğine inanmaktayız,

Türkiye'nin halihazır inşaat programına göre projeden istihsal edilecek takat ve enerjiyi efektif olarak kullanabileceğini kabul etmek makûl olacaktır. Projenin geciktirilmesi sadece maliyetini artırır. Proje üzerinde ilk tesis bedelinin yüksekliğinden başka bir ekonomik itiraz olmadığı gibi, birçok sekonder faydalar da projeyi termik bir santrala göre daha cazip hale getirmektedir.»

Emtia Tacirlerinin Rolü

tory here. I wish we had time to do that.’²⁵

But even if political influence isn’t their goal, that doesn’t mean that the commodity traders are not influential. In a world where commodities are a direct route to money and power, the traders have the ability to change the course of history. For Kurdistan, the commodity traders helped to free the region from economic dependence on Baghdad and gave it the confidence to push for independence.

The traders may have disavowed any political pretensions, but Ashti Hawrami, Kurdistan’s minister for natural resources, was under no illusions about the significance of their role. His philosophy was that economic independence was a precondition for political independence. ‘The economy can take a lead ahead of politics and force politicians to take decisions,’ he said.²⁶ And the commodity traders’ cash? ‘This helps our economic independence,’ he said.²⁷

A few weeks after the independence referendum, Taylor, the CEO of Vitol, was asked at a conference whether the traders had been instrumental in pushing Kurdistan over the line. After a pause, he acknowledged: ‘We were, yeah.’²⁸

Kurdistan wasn’t the only place where the commodity traders deployed their new-found financial might. The combination of boom-time profits and expanded access to public markets gave them the ability to spread their largesse far and wide. From Libya to Kazakhstan, from Congo to South Sudan, the commodity traders became the major financiers of

Sonuç yerine - Tartışma

- Ne kadar bilim ne kadar kültür?
 - Fiyat
- Tarihsel geçişler
 - Referans senaryo : “sürekli tartışalım”
 - Aktif senaryo : “dış etken”
- Tarihe bakış açısı
 - Antik
 - Tecrübe birikimi
- Geleceğe bakarken
 - Devlet baba mı?
 - Devlet öğretmen mi?
 - Öğrencilerinin denemesine izin veriyor mu?

teşekkürler

Barış Sanlı